

TWEE BROERS IN DE OORLOG

door Mattie Bruining-Hoeksma te Surhuisterveen

De broers Fokke en Louw Hoeksma (mijn vader) werden geboren in de Eerste Wereldoorlog 'op' de Kooten, nu Kootstertille.

Fokke, als oudste zoon van Jelle Fokkes Hoeksma (1882-1970) en Baukje Louws de Graaf (1887-1966), werd geboren op 27 augustus 1914. De tweede zoon Louw werd geboren op 29 juli 1917. In 1920 kwam dochter Sjoukje.

In WO II woonde het gezin inmiddels in Augustinusga nr. 250, aan de latere Turflaan.

Fokke

Louw

In de tweede wereldoorlog waren de broers Fokke en Louw bezig met verzetswerk. Er is niet veel over bekend, maar we weten wel dat Fokke foto's kon maken en valse persoonsbewijzen maakte. Hij had een donkere kamer in het ouderlijk huis. Ook zette hij radio's in elkaar. Zijn bijnaam was Fokke 'Wartenier' (uitvinder). Hij maakte ook valse bewijzen om voor vrijstelling van werken in Duitsland in aanmerking te komen. Waarom hoefden Fokke en Louw zelf niet naar Duitsland? Misschien vervalsten ze ook hun eigen papieren. Wel is bekend dat Fokke astmatisch was en dat Louw z'n vader moest helpen met melken. Louw had zelf ook werk, hij was toen schildersknecht bij Mintje Kramer in Buitenpost. Dat kan ook de reden van vrijstelling zijn geweest.

De verzetsgroep waar Fokke en Louw in zaten werd verraden. Fokke werd op 31 mei 1941 opgepakt door de Sicherheitspolizei en in de Blokhuispoort te Leeuwarden gevangengezet. Om 9.40 uur 's ochtends. Als beroep werd vermeld 'Radiomonteur'. Hij werd tegelijk opgepakt met Geert de Haan (*1915), Jan Alma (*1917), Wiebren Boetes (*1914) en Pieter Hiemstra (*1915). Hij werd op 3 juni 1941 om 5.45 uur namiddag weer vrijgelaten. Fokke zat dus 'maar' vier dagen gevangen. Hiemstra werd op 14 juni vrijgelaten, de anderen op 21 juni.

Louw werd gevangengenomen op 4 juni 1941 om 2.30 uur 's middags. Dus een dag nadat Fokke werd vrijgelaten. Hij zat echter drie weken vast, tot 25 juni 9.15 uur 's morgens. Waarom ze hem zo lang hebben vastgehouden is niet duidelijk. De verhoren zijn volgens Tresoar niet bewaard gebleven.

Louw vertelde later aan zijn vrouw (mijn moeder) dat iemand uit Surhuizum hem had aangegeven. De naam van deze man is bij mij bekend en hij werd op 24 april 1945 gevangengenomen met vermelding van delict: 'Lid N.S.B. Wachtman' en werd op 31 oktober 1945 overgeplaatst naar kamp Sondel.

Mijn vader heeft niet veel over deze periode verteld, wel dat hij niets had bekend en dat ze hem dus ook niets ten laste konden leggen.

Louw werd, zo vertelde hij later, na drie weken met een groepje mannen in een busje gezet vanuit Leeuwarden en na een voor zijn gevoel lange en angstige rit, vrijgelaten in de bossen bij de Hemrik. Hij was toen erg bang dat ze daar in de bossen zouden worden doodgeschoten. Ze werden toen echter achtergelaten en moesten zelf maar zien hoe ze (lopend) weer thuiskwamen.

In het boek 'Gevangeniswezen', supplement 94 van de Blokhuispoort in Leeuwarden, zijn de in- en uitschrijvingen te zien van Fokke en Louw.

Hier enkele gedeeltes van de in- en uitschrijving van Louw

Bij vertrek uit andere hoofde dan door de expiratie van de straf of van den duur der vastzetting. (Met onderteekening door het hoofd van het gesticht.)			Acte van overneming door den inbrenger en het hoofd van het gesticht te onderteekenen.	SIGNALEMENT.
Dag en uur van dat vertrek.	Reden van dat vertrek.	In daartoe bevel gegeven of machtiging verleend, door wie en wanneer. Ingeval van gratie, datum van het besluit.		23
13	14	15	12	
25 juni 1941 n.m. 9.15 uur.	Overneming stelling.	Aussen- stellen- lekerouw bekerhuis polizei de bezwaring 25 juni 1941.	4 JUN 1941 Overgenomen en Ingeschreven. De Inbrenger, <i>C. J. J. J.</i> etf. med. verz. ch. Duitserspoort De Directeur, <i>Moording</i>	Lengte 1.74 Haar m. blond Wenkbrauwen id. Voorhoofd gen. Oogen l. blauw Neus keel Mond geel. Kin oraal Baard - Aangezicht oraal Kleur geel Gewone taal Ned. Bijzondere teekenen l. l. deim Handteekening <i>H. H. H.</i>

Van Louw is een pijpenkop bewaard gebleven die hij gemaakt heeft als herinnering aan zijn gevangenisperiode. Hij heeft er op geschreven: H.v.B. (Huis van bewaring) 4 tot 25 juni 1941.

Louw had een beknelde zenuw in zijn arm, ik weet niet hoe erg het was en of de behandelend arts de zaak misschien wat heeft aangedikt. Maar dit kon hij mooi gebruiken om niet naar Duitsland te hoeven, denk ik. Ik vond twee doktersbriefjes:

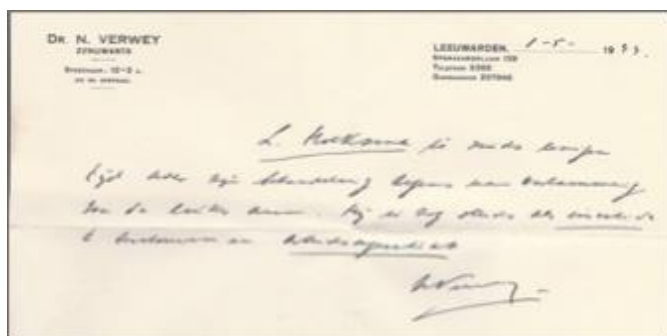
Dr. J. DE WLOEME,
OVERLIND
SPRINGPLAAT 12-2
KATWEGDE 11-1
114 APPELDOORN
—
TELEFOON 6076.

Leeuwarden, 10 Mei 1943.
WELLENBERGHE 21. 17

Louw BUCHHA, 25 jaar te Augustineweg, is door mij op 27 November 1941 operatief behandeld voor een irreponibele lunatic dubiti linke (spierinterpositie), waarna beperkte bewegelijkheid en een parrees van de Nervus radialis is opgetreden.

J. J. J.

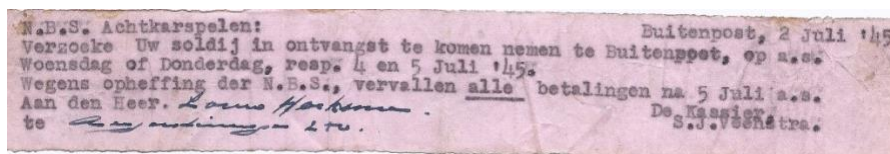

Hier staat: L. Hoeksma is sinds enige tijd onder mijn behandeling wegens een verlamming van de linkerarm. Hij is nog steeds als invalide te beschouwen en arbeidsongeschikt.

Saillant detail: hij is zijn hele verdere leven schilder geweest, hoezo invalide....

Na de oorlog kon hij zijn laatste soldij als N.B.S.-er ophalen. De Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten waren niet meer nodig.

Ook ontving hij een bedankbrief van prins Bernhard.

